

**"Українська мова та читання"
підручник для 3 класу
закладів загальної середньої
освіти (у 2-х частинах).
Частина 1**

КУПИТИ

Про книгу

Зміст підручника відповідає Державному стандарту початкової освіти та типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О. Я. Савченко. Запропоновано різноманітні завдання, що дозволять учителям навчати дитину відповідно до її здібностей та можливостей, а учням — здійснювати самоконтроль, удосконалюватись та розвиватись. Змістове наповнення підручника забезпечить сприятливі умови для збагачення активного словника та мовленнєвого розвитку третьокласників. Для учнів та учениць 3 класу.

Лариса Варзацька
Тамара Трохименко

УКРАЇНЬСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 3 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 811.161.2(075)

В 18

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2020 р. № 271)

Підручник створено за Типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом О. Я. Савченко.

Варзацька Л. О.

В 18 Українська мова та читання : підручник для 3 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. / Л. О. Варзацька, Т. О. Трохименко. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. — 160 с. : іл.

ISBN 978-966-10-7027-0

Зміст підручника відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О. Я. Савченко.

Запропоновано різноманітні завдання, що дозволять учителеві навчати дитину відповідно до її здібностей та можливостей, а учням — здійснювати самоконтроль, удосконалюватись та розвиватися.

Змістове наповнення підручника забезпечить сприятливі умови для збагачення активного словника та мовленнєвого розвитку третьюкласників.

Для учнів та учениць 3 класу.

УДК 811.161.2(075)

Охороняється законом про авторське право. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

bohdan-books.com/5837-7

Тех. підтримка: (0352) 52-06-07, 067-352-09-89; admin@bohdan-digital.com

© Л. О. Варзацька, Т. О. Трохименко, 2020

© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2020

ISBN 978-966-10-7027-0

Умовні позначення

— початок матеріалу кожного уроку

— запам'ятай

— працюємо всі разом

— словникова робота

— робота в групах, парах

— каліграфічна хвилинка

— дай відповідь на запитання, зроби висновок

— домашнє завдання

— переглянь, послухай

Вивчайте, любіть свою мову,
як світлу Вітчизну любіть,
як стягів красу малинову,
як рідного неба блакить.

Володимир Сосюра

▶ ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 2 КЛАСІ

МОВА Й МОВЛЕННЯ

§ 1. Мова в житті народу

Я без тебе, мово, без зерна полова

Юрій Рибчинський

1. Виразно прочитайте уривок із вірша.

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється — ожива,
як їх почує!.. Знать, од Бога
і голос той, і ті слова
ідуть між люди!

Тарас Шевченко

2. Випишіть слово з апострофом. Доберіть та запишіть іще п'ять таких слів.

2. 1. Із поданих складів утвори та запиши слова. Які ці слова за значенням?

ки пред ді пра ди

2. Спиши, вставляючи пропущені букви. Поясни правопис цих слів.

Поколі..я народу проходять одне за одним, але результати жи..я кожного поколі..я залишаються в мові — у спадок нащадкам.

Костянтин Ушинський

3. Побудуй звукову модель слова *покоління*.

3. 1. Прочитай уривок із вірша.

Я без тебе, мово,
без зерна полова,

соняшник без сонця,
без птахів діброва.

Юрій Рибчинський

2. Випиши слова, в яких усі приголосні звуки дзвінкі.

4. 1. Прочитай поетичні рядки. Як ти їх розумієш?

Буду я навчатись **мови** золотої
у трави-веснянки, у **гори** крутої,
в **потічка** веселого, що постане річкою,
в **пагінця** зеленого, що зросте смерічкою.

Андрій Малишко

2. Спиши вірш. До виділених слів знайди зв'язані за змістом слова — назви ознак. Підкресли їх. Які барви рідної землі вони змальовують? Які почуття пробуджують?

§ 2. Усне і писемне мовлення

І букви, наче зорі, світять

Богдан-Ігор Антонич

5. 1. Прочитайте уривок із вірша. Доберіть заголовок.

У вікні любисток, на підлозі м'ята,
у простій оправі — книга серед книг.
Наче щедре сонце поселилось в хаті,
як велике щастя стало на поріг.
Мудра, світла книга — то «Кобзар» Тараса...

Анатолій Камінчук

2. Побудуйте звукові моделі слів *м'ята*, *щедре*.

6. Із поданих складів утвори і запиши слова. Що вони називають?

Бід Код Бук зар лі я вар

7. 1. Пригадай, чим відрізняється писемне мовлення від усного.

2. Розглянь зображені знаки. У якому мовленні їх використовують: усному чи писемному? Для чого?

? ! . , : -

а, б, в, г

1, 2, 3, 4

8. 1. Прочитайте зачин і кінцівку оповідання. Усно складіть основну частину.

СУПЕРЕЧКА ДВОХ КНИГ

У бібліотеці на полиці стояли дві книги. Одна — в шкіряній оправі, назву тиснено золотими літерами. Це книга про Великого **Завойовника**. Друга — в тоненькій, сіренькій обкладинці. Це книга про Плугатаря й Сіяча.

...

— А я знаю, де твій Завойовник, — каже книга про Плугатаря й Сіяча. — Він зогнив у землі. А мої Плугатар і Сіяч живуть вічно.

За Василем Сухомлинським

2. Спишіть зачин оповідання із коментуванням.

9. Випиши з тексту попередньої вправи виділене слово. Поясни його правопис. Запиши ще п'ять слів із буквосполученнями *йо,ьо*.

§ 3. Культура мовлення. Слова ввічливості

Є слова, що білі-білі, як конвалії квітки

Олександр Олесь

10. 1. Прочитайте уривок із вірша. Які думки, почуття пробуджують ці поетичні рядки?

Є слова, що білі-білі,
як конвалії квітки,
лагідні, як усміх ранку,
ніжносяйні, як зірки.
Є слова, як жар, пекучі
і отруйні, наче чад...

Олександр Олесь

2. Спишіть перше речення. Підкресліть слова — назви ознак. Слово *ніжносяйні* поділіть на склади для перенесення.

11. 1. Перестав склади, утвори й запиши слова.

барвисте дієслово кляча

2. Пригадай, які ще слова ввічливості ти знаєш. Для чого ми їх уживаємо? Як вимовляємо?

пріязний

гармонія

12. 1. Підготуйтеся і виразно прочитайте вірш в особах.

Піднімає джміль фіранку,
каже: — Доброго вам ранку!
Як вам, бджілко, ночувалось?
Чи дощу не почувалось?

Виглядає бджілка з хатки:
— У дзвіночку добре спатки.
Цей дзвіночок — як намет,
тільки дощ — як кулемет.

Ліна Костенко

2. Чи дотримуються культури мовлення джміль і бджілка? Чому ви так думаєте?
3. Спишіть із коментуванням: *I варіант* — першу строфу; *II варіант* — другу строфу. Підкресліть слова із буквосполученнями *дж*, *дз*. Побудуйте звукові моделі цих слів.

- 13.

теплого
лід і розмерзає
Від слова

стріла
ранить, а
Не слово
гостре

Запитання і завдання для повторення

1. Яке значення має мова в житті народу?
2. Як виражають думки і почуття в усному мовленні?
3. Що таке культура мовлення?

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ